

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اصفهان

دانشکده پرستاری و مامایی

مرکز تحقیقات مراقبت های پرستاری و مامایی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد مامایی

گرایش بهداشت باروری

شماره طرح ۳۹۱۳۷۷

عنوان:

بررسی مقایسه ای تأثیر طب فشاری و رفلکسولوژی بر شیردهی مادران

مراجعه کننده به مراکز مشاوره شیردهی شهر تهران در سال ۱۳۹۱-۱۳۹۲

اساتید راهنما

مسترا صوابی

محبوبه والسیانی

استاد مشاور

سهیلا احسانپور

پژوهش و نگارش

شهره برنجی سوقه

بهمن ۱۳۹۲

کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده پژوهش

فصل اول: معرفی پژوهش

۲ مقدمه
۱۵ مرور و جمع بندی مطالعات
۲۳ اهداف ، پژوهش
۲۳ سوال پژوهش
۲۴ فرضیات پژوهش
۲۴ اهداف کاربردی
۲۵ پیش فرض های پژوهش
۲۶ تعریف واژه ها

فصل دوم: روش پژوهش

۳۲ نوع پژوهش
۳۲ محیط پژوهش
۳۲ جامعه پژوهش
۳۳ نمونه پژوهش
۳۳ معیار پذیرش
۳۴ معیار خروج از مطالعه
۳۴ روش نمونه گیری
۳۵ حجم نمونه
۳۵ ابزار گرد آوری نمونه
۳۵ روش گرد آوری داده ها
۳۵ تعیین اعتبار علمی ابزار گردآوری اطلاعات
۳۶ تعیین اعتماد علمی ابزار گردآوری اطلاعات
۳۶ روش انجام کار
۴۰ روش تجزیه و تحلیل داده ها
۴۱ متغیرها

۴۱ محدودیت های پژوهش
۴۲ ملاحظات اخلاقی
۴۲ مشکلات اجرایی در انجام طرح

فصل سوم: یافته های پژوهش

۴۴ یافته های پژوهش
----	-----------------------

فصل چهارم: بحث و نتیجه گیری

۶۴ تجزیه و تحلیل و تفسیر یافته ها
۷۸ نتیجه گیری
۸۲ کاربرد یافته ها
۸۳ پیشنهادات برای پژوهش های بعدی
	منابع
۸۵ فهرست منابع فارسی
۸۶ فهرست منابع انگلیسی

پیوستها

.....	پرسشنامه جمع آوری داده ها
.....	فرم رضایت نامه آگاهانه
.....	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه

عنوان

- ۴۵ ۱-۳ : میانگین حجم شیرمادر در زمانهای مختلف در سه گروه طب
باری، رفلکسولوژی و کنترل
- ۴۶ ۲-۳ : میانگین تغییرات حجم شیرمادر دو هفته و چهار هفته بعد از مداخله نسبت به قبل
مداخله در گروههای مختلف
- ۴۷ ۳-۳ : میانگین وزن شیرخواران در زمانهای مختلف در سه گروه طب
باری، رفلکسولوژی و کنترل
- ۴۸ ۴-۳ : میانگین تغییرات وزن شیرخوار دو هفته و چهار هفته بعد از مداخله نسبت به قبل
مداخله در گروههای مختلف
- ۴۹ ۳-الف : تعیین و مقایسه میانگین سن مادر در واحدهای مورد پژوهش در هر یک از
ووههای طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل بر حسب سال
- ۵۰ ۳-ب : توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی
کنترل بر حسب سطح تحصیلات مادر
- ۵۱ ۳-پ : توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و
برل بر حسب شغل مادر
- ۵۲ ۳-ت : توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و
برل بر حسب نوع زایمان
- ۵۳ ۳-ث : توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و
برل بر حسب شغل همسر
- ۵۴ ۳-ج : توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و
برل بر حسب محل سکونت
- ۵۵ ۳-چ : فراوانی واحدهای پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل

برحسب درآمد

- ۵۶ جدول شماره ح-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب احساس رضایتمندی مادر نسبت به درآمد خانواده
- ۵۷ جدول شماره خ-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب رتبه تولد
- ۵۸ جدول شماره د-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب جنس شیرخوار
- ۵۹ جدول شماره ذ-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب سن شیرخوار در زمان شروع مداخله برحسب ماه
- ۶۰ جدول شماره ر-۳: تعیین و مقایسه میانگین وزن هنگام تولد شیرخوار در واحدهای مورد پژوهش در هریک از گروههای طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب گرم
- ۶۱ جدول شماره ز-۳: توزیع فراوانی واحدهای مورد پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل
- ۶۲ جدول شماره ژ-۳: توزیع فراوانی واحدهای پژوهش در سه گروه طب فشاری، رفلکسولوژی و کنترل برحسب دفعات شیردهی در شبانه روز قبل از مداخله

بررسی تأثیر طب فشاری بر حجم شیر مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی-درمانی منتخب شهر تهران

چکیده

مقدمه

شیرمادر از مهمترین منابع غذایی کودک در رشد و تکامل است. عدم کفایت شیرمادر یکی از موانع استفاده از این موهبت الهی است. از جمله روشهای درمانی برای کمک به این مسئله، طب فشاری می باشد. هدف این مقاله تعیین تأثیر طب فشاری بر حجم شیر مادران می باشد.

روش :

مطالعه حاضر یک کارآزمایی بالینی تصادفی است. در این پژوهش ۶۰ مادر که از کمبود شیر خود شکایت داشته و دارای معیارهای ورود به پژوهش بوده اند مورد بررسی قرار گرفتند. در گروه درمان علاوه بر آموزشهای معمول، طب فشاری به صورت دوطرفه به مدت ۱۲ روز متوالی انجام گردید. گروه کنترل تنها آموزش های معمول را داشته اند. میزان حجم شیرمادران قبل از مداخله، دو و چهار هفته بعد از مداخله در هر دو گروه مورد ارزیابی قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روشهای آماری توصیفی و استنباطی و نرم افزار spss انجام شد.

یافته ها :

آزمون تی نشان داد که میانگین حجم شیرمادر قبل از شروع مداخله بین دو گروه اختلاف معنی دار نداشته است ($P=0/0543$). میانگین حجم شیرمادر، قبل، دو و چهار هفته بعد از مداخله به ترتیب در گروه طب فشاری ($10/5 \pm 8/3$ ، $33 \pm 13/44$ و $36/2 \pm 12/8$) و در گروه کنترل ($9/5 \pm 7/7$ ، $17/7 \pm 9/4$ و $18 \pm 9/5$) بود ($P < 0/001$). آزمون آنالیز واریانس نشان داد که اختلاف میانگین حجم شیرمادر در دو و چهار هفته بعد از مداخله در هر دو گروه از نظری آماری معنادار بوده است ($P < 0/001$).

نتیجه:

بطورکلی هر دو روش طب فشاری و آموزش معمول شیردهی بر حجم شیر در مادران شیرده موثر بوده است و روش طب فشاری در مقایسه با آموزش معمول موثرتر بوده است. لذا بکارگیری طب فشاری بعنوان یکی از روشهای طب مکمل جهت افزایش شیرمادران پیشنهاد می شود.

کلمات کلیدی:

حجم شیر، مادران، شیردهی ، طب فشاری

منابع فارسی :

- احمدزاده، شاهین، ۱۳۸۱، هیکلو براون دنیس، بازتاب شناسی درمانی کف پا، چاپ اول، تهران، انتشارات ثالث، ۱۳۸۱.
- باستانی، فریده، ۱۳۸۸، اهمیت تغذیه شیرخوار با شیرمادر، تهران، نشر ماهتاب، ص ۶
- پارک جی ای، پارک ک ۱۳۸۱. درسنامه پزشکی، پیشگیری و اجتماعی. کلیات خدمات بهداشتی. حسین شجاعی تهرانی. چاپ دوم، تهران، سماط.
- حشمت. رضا، رزیتا ۱۳۸۹، طب فشاری و moxibustion در سلامت باروری و درمان ناباروری، نشر تیمورزاده، تهران، ۱۳: ۲-۱۴ و ص ۲.
- حشمت رضا، رستمی اورانوس. (۱۳۸۷) طب سوزنی در سلامت باروری خانواده و درمان ناباروری (پیشگیری از دردهای زایمانی). چاپ اول، تهران، انتشارات تیمورزاده - نشر طیب، ص ۲۸-۱۴.
- ترابی زاده، جعفر نژاد. ف. کردی. م. ۱۳۸۹، نظرسنجی از مادران ناموفق در شیردهی به نوزادان تا ۴ ماهگی، مجله پژوهشی دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد، ۴۸(۱): ص ۷۸-۸۰.
- جعفرزاده ا.، حسن شاهی غلام حسین، کاظمی عرب آبادی محمدی، مصطفایا، صادقی م.، نعمت الهی محمد علی. ۱۳۸۶، مقایسه میزان IgE, IgA بزاقی در کودکانی که در دوره نوزادی با شیر مادر و شیرخشک تغذیه شده اند مجله پژوهشی دندان پزشکی بهار و تابستان: ۴(۱): ص ۱۱-۱۷.
- جواناموریدر، مترجم مهبا. فاطمه ۱۳۹۰، تغذیه با شیرمادر (مراقبت های روزانه) نشر پیدایش، چاپ دوم، سال، ص ۷-۸.
- رحیمی فروشانی عباس، محمد کاظم، محمودی محمود، سیاسی فریدون ۱۳۸۶، اثر شیر مادر بر قوای عقلی در یک همگروه از متولدین مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۵(۲): ۲۵-۴۰.
- نیک نفس پدرام و دیگران (دکتر امین استوار، دکتر زهرا اسلامی نژاد، دکتر بهاره بهمن بیجاری، دکتر علی طاهری، دکتر قاسم کیانی مقدم و نیکو نیک نفس) ۱۳۸۱، شیرمادر، جلد اول، تهران، اطلاعات، چاپ اول، ص ۱۶۵-۱۵.

- صدری. بهزاد، نعمت اللهی. مهرزاد، شهرامی. رضا، ۱۳۸۵ اثر طب فشاری در کاهش تهوع و استفراغ بعد از عمل جراحی آدنوتونسیلکتومی. مجله دانشگاه علوم پزشکی ایران. ۱۳، (۵۳)، ۱۱۹-۱۲۵.
- الکافی، ج ۶، ص ۴۰، ح ۱؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۴۵۲، ح ۲۷۵۵۹.
- تهذیب الأحکام، ج ۱۵، ص ۳۷۱-۳۸۳، ح ۲۰.
- مراقبت از نوزاد سالم (ویژه والدین) ۱۳۸۸، اداره نوزادان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نشر مهر راوش، ص ۶۹-۷۱.
- تفسیر نورالثقلین، ج ۱، ص ۲۲۸، ح ۸۹۱
- دکتر شایان، فیزیولوژی پزشکی گایتون، جلد ۲، سال ۱۳۸۵، ص ۱۰۵۴

REFERENCE :

- Agarwal , A, Ranjan , R., Dhiraaj , S. , Lakra, A., Kumar , M., & Singh , V, 2005,'Acupressure for prevention of pre-operative anxiety : a prospective , randomized , placebo controlled study anaesthesia ' , Vol.60,No.10,pp.978-981.
- Aono T, Aki T, Koike K, Kurachi K., 1982 , ' Effect of sulpiride on poor puerperal lactation. Am J Obstet Gynecol ' , 15;143,No.8,pp. 927-32.
- Arora S, McJunkin C, Wehrer J, Kuhn P. Major factors influencing, 2000,'breastfeeding rates: Mother's perception of father's attitude and milk supply. Pediatrics'; Vol.106,No.5,pp. E67.
- Avis NE, Pain – Smit MC , 2007, ' Acupuncture for hot flashesm Menopause. Vol.14,No.1,pp.3-10.
- Barker , R.,Kober , A.,Hoerauf , K., Latzke , D., Adel , S. , Kain , Z.N., et al. , 2006'Out-of-hospital auricular acupressure in elder patients with hip fracture : a randomized double-blinded trial', Acad Emerg Med ,Vol.13,No.1,pp.19-23
- Ben-Arye , Frenkel , M., & Ziv , M,2006,' An a pproach to teaching dermatologists about complementary medicine'. The Journal of Alternative and complementary Medicine ,Vol.10No.5 ,pp.899-904.
- Berek & Novak's Gynecolog . Jona than S.Bredk ,Text book of gynecology Wolters Kluwer(Lippncott Williams & Wilkins) , international edition,1250,1354,1477
- Berman, A.,Snyder , Sh.J., Kozier , B., & Erb, G,Koizer & Erb , 2008,'fundamentalof nursing concepts , process and practive'.(8th ed). PEARSON.
- Bonuck.K, vraham.SB,Hearst.MH,Kahn.R,Hyden.Ch,2013,' Is overweight at 12 months associated with differences in eating behaviour or dietary intake among children selected for inappropriate bottle use?'
- Bozzo P, Koren G, Ito S. Health Canada advisory on domperidone should I avoid prescribing domperidone to women to increase milk production 2012 Sep;58(9):952-3.
- Campbell.Yeo.ML, Allen.A, Joseph.K.S, Ledwidge.JM, Caddell.K, Allen.VM,2010,'Effect of Domperidone on the Composition of Preterm Human Breast Milk', Journal of Pediatrics. Vol.125 No.1,pp.e107 -e114.
- Capuco A.V, Akers R. M.,2009"The origin and evolution of lactation". Journal of Biology ,Vol.8,No.4.pp,37.

- Centers for Disease Control and Prevention, 2003, 'Breastfeeding :Data statistics ', Results from the 2003 National Immunization Survey (undated August 11 , 2004). Retrieved: May 2005 from . <http://www.cdc.gov/breastfeeding/NIS-data>
- Chen CH and Chen HM , 2004, 'Effects of acupressure at the sanyingiao point dysmenorrheal .Journal of Advanced Nursing ', Vol.48, No.4, pp.380-3870.
- Christopher, John B. Watkins, W. Allan Walker , 2008, ' text Nutrition in Pediatrics: Basic Science, Clinical Applications', p.p.343-351.
- Clavano United nations children's education fund
- Clinical acupuncture: scientific basis, Gabriel Stux, Brian Berman, Bruce Pomeranz - 2003 - 352 pages
- Coad.J , Dunstall.M, 2011', Anatomy and Physiology for Midwives', 3th , chapter 16, pp.457.
- Da Silva OP, Knoppert DC, Angelini MM, Forret PA, 2001, ' Effect of domperidone on milk production in mothers of premature newborns', a randomized, double-blind, placebo-controlled trial. CMAJ, Vol.164, No.1, pp.17-21.
- DeBruyne L.K, Pinna.K, Whitney.E.N, 2008, ' Nutrition and Diet Therapy', 8th ed, pp.338.
- Deniss L, 2003, The breastfeeding self efficacy psychometric assessment of the short form. JOGNN, Vol.32, No.6, pp.734-744.
- Duggan. Ch, Watkins J.B, Walker W. A, 2008, ' text Nutrition in Pediatrics: Basic Science, Clinical Applications', p.p.343-351.
- Ehrenkranz RA, Ackerman BA, 1986, ' Metoclopramide effect on faltering milk production by mothers of premature infants. Pediatrics' Vol.78, No.4, pp.614-20.
- Ferrer DE, Dios R. Reflexology. Rev Enferm. 2005; Vol.28, No.3, pp.42-6.
- Gartner LM, Morton J, Lawrence RA , Nay lor AJ, O'Hare D, Shanler RJ, Eidelman AI , 2005 , 'Breastfeeding and the use of human milk. Pediatrics ' American Academy of Pediatrics section on breastfeeding, 115, pp. 496-506.
- Grossman. X, Chaudhuri. J, Feldman-Winter. L , Abrams. J, Niles Newton. K, Barbara L. Philipp, Merewood. A, 2009, 'Hospital Education in Lactation Practices (Project HELP): Does Clinician Education Affect Breastfeeding Initiation and Exclusivity in the Hospital?' Journal of BIRTH . Vol.36, No:1, p.p.54-59.
- Grote , T., Hajdenberg , J. , Cartmell , A. , et al. 2006, ' Combination Therapy for chemotherapy induced nausea and vomiting in patients receiving moderately emetogenic

- Chemotherapy' Palonosetron , dexamethasone , and aprepitant.J Support OnCol;Vol.4,No.8,pp.403e408.
- Hanson LA,Zaman S, Werner B,Haversen L, Motas C, Moisei M, Mattsby-Baltzer I, Lange S, Banasaz M, Midtvedt T, Norin E, Silfverdal SA, 2008,'Growth and nutrition: the first six months.Nestle Nutr Workshop Ser Pediatr Program',61,pp.123-34.Review.
 - Hanson, L.A. , 2004,'Protective effect of breastfeeding against urinary tract infection. Acta Paediatrica'93,pp.154-156.
 - HeshmatR,Rostami U, 2009'Acupressure and health moxibustion in family fertility health and infertility treatment(Persian)'.1st ed.Tehran: Teimorzadeh Publication ,2,pp.13-14.
 - Hogan, Susan 2008,'Breasts & the Beestings: Rethinking Breast-Feeding Practices, Maternity Rituals, & Maternal Attachment in Britain & Ireland'. Journal of International Women's Studies, Vol.10,No.2,pp. 141-160.
 - Horta BL,Bahl R, Martines JC , VictoraCG, 2007,'Evidence on the long term effectse of breast feeding systematice review and meta-analysis . Gneva:World Health Organization:.
 - [Http://www.irwebpro.com.www.webgozar.com/counte stats.aspx/co=1158775r](http://www.irwebpro.com.www.webgozar.com/counte stats.aspx/co=1158775r).
 - Jang, Soo Hyun1 Kim, Kye Ha 2009, Effects of Self-Foot Reflexology on Stress, Fatigue and Blood Circulation in Premenopausal Middle-Aged Women. Vol.39 No.5, 662-672.
 - Karen J. Marchante , Robert M.Kliegman, Hal B.Jenson , Richard E. Behrman., 2012,' NELSON Essentials of Pediatrics ; 6 th Edition . International dition;Sanders ELSEVIER,pp.100-153.
 - Kelly Debruyne.L, Pinna.K, Whitney .EN,2008, 'Nutrition & Diet Therapy'.p.p.338.
 - Kelly. YJ, Watt. RG, Nazroo. JY , 2006,' Racial/Ethnic Differences in Breastfeeding Initiation and Continuation in the United Kingdom and Comparison With Findings in the United States ', Journal of Pediatrics, Vol.118, No. 5 .pp. e1428 -e1435
 - Khedr, E.M., Farghaly, W.M., Amry, Sel-D., et al., 2004' Neural maturation of breastfed and formula-fed infants. Acta Paediatrica' ,93,pp. 734-748.
 - Koletzko B, Michaelsen KF, Hernell O, 2001,' Short and long term effect of breast feeding on child health. Food Res Int '34,pp.551-53
 - Kovacs. W.J. , Ojeda S.R., 2011,'Textbook of Endocrine Physiology' Oxford University Press,6th ,pp.9.
 - Kvist. . L. J. , Wilde Larsson B, Hall-Lord. M. L. , Rydhstroe .H. m 2007, 'Effects of acupuncture and care interventions on the

- outcome of inflammatory symptoms of the breast in lactating women'. Vol.23, Issue.2, pp.184-195.
- Kwan, M.L., Buffler, P.A., Abrams, B., et al. 2004, 'Breastfeeding and the risk of childhood leukaemia': a meta-analysis. Public Health Reports, pp. 119, 521-535.
 - Kyle.T, 2008, 'Essentials of Pediatric Nursing' Lippincott Williams & Wilkins. pp.90.
 - Lee YM. Effect of self - foot reflexology massage on depression, stress responses and immune
 - Lim , Pauline T, 2010, ' Succeed at breastfeeding ,Reg.No.9815, pp.17-27.
 - Lixin.W , Hongcai. W , Ying. Han & Caifen. Li, 2008, ' Clinical Observation on the Effects of Electroacupuncture at Shaoze (SI 1) in 46 Cases of Postpartum Insufficient Lactation', Vol28, Issue 3, pp.168-172.
 - Liz Tipping, RM, SEN, MCARA, fl ., 2000' Complementary Therapies in Nursing and Midwifery, Vol.6, Issue.4, No.3, pp. 189-198.
 - Marcus B, Michael G 2010 , ' Acupuncture in the Treatment of Pain: An Integrative Approach'. Elsevier Health Sciences. pp.370-380.
 - Mc Cann, J.S. Nurse's , 2003 ,handbook of alternative & complementary Therapies. 2th ed .Lippincott williams & Wilkins ,
 - Nancy LN. Stephenson., 2003' Using reflexology for pain management. Journal of Holistic Nursing. Vol.21, No.2, pp.179-191.
 - Nanyonjo R.D, 2006; ' Low Birth Weight, Very Low Birth Weight and Infant Mortality in San, pp.39)
 - Navidi A. 2003 , 'Basic and clinical principles acupuncture (Persian)'. 1st ed. Tehran: Tabib Publication, pp.57.
 - Noel-Weiss J, Bassett V , Cragg B., 2006, Developing a prenatal breastfeeding workshop to support maternal breastfeeding self-efficacy. J Obstet Gynecol Neonatal Nurs, Vol.35 No.3, pp.349-57.
 - Oddy, W.H., 2004, ' A review of the effects of breastfeeding on respiratory infections, atopy and childhood asthma [review]. Journal of Asthma ,41, pp.605-621.
 - Olson GL ,2001, 'complementary and alternative therapy during pregnancy. In: Drug therapy in pregnancy'. 3th ed, Philadehia: Lippincott Yankowitz & Nieby. 293-310.
 - Otsuka K , Dennis C, Tatsuka H, Jimba M., 2008' The relationship between breastfeeding self-efficacy and perceived insufficient milk among Japanese mothers. JOGNN, pp.37, 546-555.
 - Piirainen L, Pesola J, Pesola I , Komulainen J, vaarala O., 2009, 'Breastfeeding stimulates total and cow's milk-specific

- salivary IgA in infants', *Pediatric Allergy Immunology*, Vol.20, No.3, pp.295-8.
- Pina B, Gideon k, Shinya I. Health Canada advisory on domperidone Should I avoid prescribing domperidone to women to increase milk production. 2012;58:952-3.
 - Quattrin R, Zanini A, Buchini S, et al, 2006, 'Use of reflexology foot massage to reduce anxiety inhospitalized cancer patients in chemotherapy treatment: methodology and outcomes. *J Nurs Manag.* Vol.14, No2, pp.96-105.
 - Queen Samour.P, King Helm.K.K ,2005, 'Handbook of Pediatric Nutrition', pp.400.
 - Riordan.J, Wambach.K , 2010 , 'Breastfeeding and Human Lactation' text book of breastfeeding, pp.79-90.
 - Rogers IS, Golding J, Emmett PM., 1997 , 'The effects of lactation on the mother. *Early Hum Dev* Oct 29; 49 Suppl:S191-203. Review
 - Rowbotham ,D.J., 2005, 'Recent advances in the non-pharmacological management of postoperative nausea and vomiting ' .*BRJ ANESTH*, Vpl.95, No.1, pp.77-81.
 - Sadauskaite-Kuehne, V., Ludvigsson, J., Padaiga, Z., et al. 2004, Longer breastfeeding is an independent protective factor against development of type 1 diabetes mellitus in child hood. *Diabetes/Metabolism Research and Reviews* ,20,150-157.
 - Sankilampi.U, Hannila.ML, Saari.A , Gissler.M, Dunkel.L,2013, 'New population-based references for birth weight, length, and head circumference in singletons and twins from 23 to 43 gestation weeks', *Annals of Medicine*, Vol. 45, No. 5-6, pp.446-454.
 - Savitri R,2004' *Acupressure in Daily Life*', pp.3.
 - o Scott Ricci.S, Kyle.T, 2009, ' *Maternity and Pediatric Nursing* ', pp.770.
 - Taehan Kanho Hakhoe Chi, functions of middle aged women, 2006, Vol.36, No.1, pp.179-88.
 - The ministry of health and medical education.(2001).Research design report of the survey of population index characteristics in Islamic Republic of Iran.Tehran , 102.(Persian)
 - The ministry of health and medical education.Research design report of the survey of population index characteristics in Islamic Republic of Iran.Tehran , 2001,102.(Persian)
 - Torabizadeh E,Jafarnezhad F , Kordi M. 1995 , 'The survey of mothers failure in exclusive breastfeeding of infant from birth to 4 month;, *The journal of medical facultyof Mashhad university of medical sciences* , Vol.48, No.1, pp.74-80.(Persian)

- UNICEF Breastfeeding information in IRAN. Available at : <http://www.unicef.org/iran/famedia.html>. Accessed: Aug 20, 2006
- UNICEF Breastfeeding information in IRAN. Available at : <http://www.unicef.org/iran/famedia.html>. Accessed: Aug 20, 2006.
- Varej Sh, Mehrdad N, Bohrani N, 2009, 'The relation between breastfeeding self-efficacy and position of breast feeding in mothers', Journal of Nursing & midwifery faculty of Tehran university of medical sciences. Vol.15, No.3, pp.31-38. (Persian).
- Weinstein ME, Oleske JD. 2006 A selected review of breastfeeding recommendation. Vol.26, No.8, pp.379-384.
- WHO, 1992, "Facts about infant feeding". Issue No(1).
- WHO. 1986, "The Growth chart". Geneva,.
- World Health Organization, 2003. Global strategy for infant and young child feeding. WHO, Geneva
- World Health Organization. Global Strategy for Infant and Young Child Feeding. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2002.
- www.unicef.org.uk/Documents/.../infant_feeding_definitions
- Ylikorkala O, Kauppila A, Kivinen S, Viinikka L., 1982, Sulpiride improves inadequate lactation. Br Med 24; 285 (6337): 249-51
- Zanardo V, Gambina I, Begley C, Litta P, Cosmi E, Giustardi A, et al., 2011, 'Psychological distress and early lactation performance in mothers of late preterm infants' Vol.87, No.4, pp.321-323.
- ZHOU H.y, LI .L, LI .D, LI .X, MENG H-j, GAO X-M, JIANG H-j, Cao L.R, et al. 2009, 'Clinical Observation on the Treatment of Post-cesarean Hypogalactia by Auricular Points Sticking-Pressing'. Vol.15.No.2, pp.117-120.
- Zonozi A, Homayonfar N, Jafarzade H., 2006, 'Breast milk newborns need to intensive unit care. 1st ed. Ardebil'. Bagh Rezvan Publication, pp.37-48. [in Persian]

Effect of acupressure on milk volume of breastfeeding mothers referring to selected health care centers in Tehran

Abstract

Introduction:

Breast milk is the main food sources for infant growth and development. Insufficient milk is one of the obstacles to the inadequate use of this compound. One of the treatments to help this issue is acupressure. Therefore, the present study was designed to determine the effect of acupressure on maternal milk volume.

Method:

This study is a randomized clinical trial. In this study, 60 breastfeeding mothers who have complained the lack of milk and have research criteria have been studied. In addition to common educations, acupressure was performed bilaterally for 12 consecutive days on points of the SI1, LI4 and GB21 in intervention group, three times, and each time, 5-2 minutes daily. The control group had only common educations. In both groups, Breast volume before, two and four weeks after by electric pump the intervention were evaluated. Data analysis was performed using descriptive and inferential statistical procedures and spss software.

Results:

Result of T-test showed that the mean volume of milk was not significantly different in the two groups ($P=0.543$). Mean volume of milk, before, two and four weeks after the intervention were in the acupressure group (10.5 ± 8.3 , 33 ± 13.44 , 36.2 ± 12.8) and the control group (9.5 ± 7.7 , 17.7 ± 9.4 , 18 ± 9.5) respectively. ANOVA test showed that the difference the mean volume of milk were significantly different in two and four weeks after the intervention ($P < 0.001$).

Conclusion:

Both acupressure and general educations methods have been effective on volume in breastfeeding mothers and acupressure method is more effective than other method. Then using acupressure as a method of alternative medicine for increasing of breastfeeding milk is proposed.

Keywords: Volume of milk, mothers, therapy breastfeeding, acupressure